

Onzichtbare vijand rukt op

Straling die bermbommen moet storen, veroorzaakt ernstige medische klachten. Een duivels dilemma voor de militaire top.

Arnold Karskens AMSTERDAM

In Uruzgan neemt 'het gebruik van *'jammers'* snel toe. Jammers storen de radiogolven van op afstand bestuurd bermbommen. En veroorzaken zo volgens militaire vakbond ACOM 'heel ernstige' gezondheidsklachten. Al zeven leden, infanteristen op uitzending in Uruzgan, deden hun beklag. Voorzitter Jan Kleian: 'Als ze op patrouille in de nabijheid van de jammers liepen, kregen ze barstende koppijn:

Vooraf de mogelijkheid dat de elektromagnetische straling ziekten veroorzaakt, baart Kleian zorgen. Tussen de jaren zestig en negentig stond luchtmacht personeel bij de radarinstallatie van het Hawk-luchtdoelafweersysteem ook bloot aan straling. Dat resulteerde in honderden gevallen van kanker. Kleian: 'Uit gezondheidsoogpunt en voor latere aansprakelijkheid pleiten we voor registratie wanneer welke militair in aanraking komt met de jammers.' Zijn vakbond heeft bij de werkgroep Algemeen Personeelsbeleid van het ministerie van Defensie gevraagd om de problemen in kaart te brengen. Hoewel de brief op 17 augustus is verstuurd, heeft hij nog geen antwoord van Defensie ontvangen. 'Het duurt irritant lang' In een reactie deelt een defensiewoordvoerder mee dat de straling door jammers inmiddels is onderzocht door TNO. 'De straling is binnen de norm en vormt geen gevaar voor de gezondheid van de militairen of lokale bewoners'.

'Als ze in de buurt van de 'jammers' liepen, kregen ze barstende koppijn.'

Over hoeveel jammers het gaat in Uruzgan, wil Defensie om strategische redenen niet melden. Maar het zijn 'meerdere voertuigen'. Opmerkelijk is de mededeling dat 'geen gezondheidsklachten' bekend zijn die te maken hebben met het gebruik van jammers, en dat Defensie de militairen 'uitgebreid' in het gebruik van de apparatuur traint.

Straling VVD wil onderzoek naar klachten

'Defensie doet aan ontkennen, bagatelliseren, vertragen'

Vervolg van pagina 1

Vakbondsman Kleian is verbaasd: 'Een betrokken militair heeft het zelfs aan zijn pelotonscommandant gemeld. Geen van de betrokken jongens was voorgelicht'. De stoorzenders bestrijken een frequentie tussen de 20 MHz en 2,5 GHz. Defensie zit in haar maag met de straling, meent Wim van den Burg, voorzitter van de andere militaire vakbond AFMP. Het ministerie past volgens hem de OBV-strategie toe: 'Ontkennen, Bagatelliseren en Vertragen'. De veiligheidsregels rond jammers zijn niet altijd bekend onder militairen in Uruzgan, waarschuwt hij. Personeel van de Explosieven Opruimingsdienst Defensie, dat de bermijnen onschadelijk moet maken, is met folders gewezen op de gevaren van werken in de directe omgeving van de antennes. 'Maar de risico's zijn

niet bekend bij de mensen die op en rond de voertuigen werken.' Bij zijn bond hebben zich vier leden gemeld. 'Ze klaagden over hoofdpijn, misselijkheid en duizeligheid.' . De jammers (de juiste naam is Counter Radio Controlled Improvised Explosive Device Electronic Warfare ofwel CREW) worden steeds vaker ingezet. In Afghanistan valt ruim de helft van het aantal slachtoffers onder buitenlandse militairen door berm bommen. En dat neemt toe omdat de taliban directe gevechten steeds vaker uit de weg gaat. Acht van de 21 tot nu toe omgekomen Nederlandse militairen zijn het slachtoffer van een bermbom. In België ontving het Ministerie van Landsverdediging al in augustus vorig jaar klachten van tien militairen in Afghanistan over hoofdpijn, migraine-aanvallen en misselijkheid. 'De bewuste apparatuur, in bruikleen van het Amerikaanse leger, is inmiddels niet meer in gebruik', meldt de woordvoerder. Amerikaanse militairen beplakken soms de binnenzijde van hun scherfvest met aluminiumfolie om de stralen te weerkaatsen. Regelmatig worden uitgezonden Nederlandse militairen geconfronteerd met een mix van gezondheidsklachten, zoals vermoeidheid, gewrichtspijnen en tumoren. Het specifieke ziektebeeld valt vaak terug te voeren op de locatie. Zo zouden de resten van verarmd uranium en gifgas in Irak leiden tot het Golfoorlogsyndroom. Het zou kunnen dat de elektromagnetische straling een Uruzgan-syndroom oplevert. PvdA-Kamerlid Angelien Eijsink vindt dat de klachten serieus genomen moeten worden. 'Ervaringen uit het verleden leren dat we zoiets niet moeten veronachtzamen.' Arend Jan Boekestijn (VVD) wil een onderzoek. 'De minister van Defensie moet de vaste Kamercommissie van Defensie direct na het reces inlichten. Het wel-zijn van de militairen is heel belangrijk voor ons.'